k tomu, aby živnost vedly ještě po čtyry další týdny po smrti majitele živnosti nebo po uvalení konkursu na jeho jmění.

IX. Seznam řemeslných živností.

Seznam řemeslných živností sestaven byl min. nařízením ze dne 17. září 1883 č. 148 ř. z. a doplněn i částečně pozměněn min. nařízeními ze dne 30. června 1884 č. 110 ř. z., ze dne 14. října 1884 č. 166 ř. z. a ze dne 10. listopadu 1886 č. 159 ř. z. (viz vydání Manzovo sv. I., Heilinger I. sv. str. 64 a násl.).

Živnosti uvedené v jedné položce tohoto seznamu považovati jest za jednu skupinu, pro kteroužto celou skupinu postačí průkaz způsobilosti i jen pro jedinou z uvedených živností podaný (výn. min. obch. ze dne 30. června 1884 č. 21.918). Jde-li o tu otázku, zda považovati se má za živnost řemeslnou čili nic určitá živnost, jejíž podstata zcela nebo z části shoduje se s některou řemeslnou živností v onom seznamu uvedených, avšak která má nějaké jiné v místě obvyklé označení, nežli řemeslná živnost v seznamu onom přicházející, budiž o tom rozhodnuto úřady správními pořadem instancí (min. výnos ze dne 27. října 1884 č. 33.668).

Živnosti stavební.

Zákon ze dne 15. března 1883 měnící a doplňující řád živnostenský ze dne 20. prosince 1859 obsahuje v § 23 ustanovení, že zvláštním zákonem mají býti vytčeny všeobecné zásady, týkající se způsobilosti k nastoupení živnosti stavební, jakož i že má býti stanoven rozsah oprávnění jednotlivých živností. Následkem tohoto ustanovení předložila vláda hned v dubnu 1883 říšské radě osnovu zákona, upravujícího koncessované živnosti stavební, na to v nejbližší době (1886) novou předlohu a posléz v pozdějším zasedání (1891) podstatně modifikovanou osnovu, jež tvořila základ nynějšího zákona ze dne 26. prosince 1893 č. 193 ř. z. Dříve byly vyřízeny některé různosti mezi oběma sněmovnami říšské rady. Podnětem k novému zákonu byl nedostatečný a různé výklady dopouštějící předpis § 23 živn. řádu z r. 1859; intencí nového zákona jest povznésti stavitelství a dosáhnouti tohoto cíle vytčením náležitých podmínek, zvláště pro dosažení vyšších oprávnění v oboru stavebních živností.

Průkaz způsobilosti budiž ve správném poměru k rozsahu oprávnění každé živnosti stavební žádán a přísné požadavky kladeny buďte k ochraně obyvatelstva na osoby oprávněné k samostatnému provádění staveb. Jakkoliv přísnost tuto vyžadují zájmy veřejné, nebylo přece toho zapomenuto, že hospodářským potřebám obyvatelstva v jednotlivých okresích a místech vyhovují stavby méně značné, jež s menším nákladem prováděti mohou osoby, jež nemajíce vyššího vzdělání theoretického, vykážou se dovedností praxí nabytou. Též nedostatek stavitelů vyššího vzdělání, jevící se v jednotlivých krajinách, rozhodným byl pro ulehčení průkazu způsobilosti. Přesně bylo třeba ohraničiti zejména rozsah oprávnění mistra zednického, neboť právě ohledně této otázky vznikly následkem nejasného ustanovení živnostenského zák. z r. 1859 četné kontroverse. Tuhý spor byl zejmena o to, jsou-li zedníci oprávněni stavby pozemní všeho druhu samostatně prováděti a potřebné plány stavební zhotovovati a podpisovati, či zda má býti obmezeno jich oprávnění pouze na práce zednické. Při poradě a usnášení se o novele živnostenské poukázala sněmovna poslanecká na tyto důležité a palčivé otázky sporné a usnesla se proto na této resoluci:

V uvážení zvláštní důležitosti, dále v uvážení vnějších a vnitřních poměrů živností stavebních vypočtených v § 15 bod *b*, jež již o sobě jsou rozmanitými a též různým jest jich rozvoj v jednotlivých královstvích a zemích této říšské polovice, v uvážení dále nynějších, přímo neutěšených a zmatených poměrů těchto živností: vyzývá se vláda, by — šetříc úplně státními základními zákony zaručené samosprávy jednotlivých království a zemí, předložila říšské radě co možná nejrychleji osnovu zákona, který by přesně upravil práva a povinnosti, zejména však stanovil rozsah theoretického a praktického průkazu způsobilosti, který by ohraničil obor působnosti mistrů stavitelských, studnařských, kamenických, zednických, tesařských a pokrývačských a je zastupujících stavitelů a polírů.

Na základě této resoluce předložila pak vláda sněmovně poslanecké zmíněnou osnovu, která se též stala zákonem. Tímto novým zákonem, jenž obsahuje zevrubnější ustanovení, měly býti pokud možná zmíněné kontroverse rozřešeny. (Bližší viz ve čl. Stavitelé.)

Živnosti stavební jsou taxativě vypočteny v § 15 platného řádu živnostenského pod č. 6. Jsou to: živnost mistrů stavitelských, zednických, kamenických, tesařských a studnařských. Každá z těchto živností je prohlášena za živnost koncesovanou a třeba k nastoupení živnosti průkazu zvláštní způsobilosti. Cit. zákon ze dne 26. prosince 1893 č. 193 ř. z. obsahuje následující ustanovení:

I. Rozsah oprávnění jednotlivých kategorii živností stavebních.

Oprávnění mistra stavitelského je nejobsáhlejším, on je oprávněn pozemní stavby a jiné příbuzné stavby spojením prací rozličných stavebních živností říditi a svým vlastním pomocným personálem prováděti. Z tohoto oprávnění všechny práce různých živností stavebních vlastním personálem prováděti, máme však výjimku: v místech, která byla prohlášena za vyjmuta (místy těmi jsou dle min. nař. ze dne 27. prosince 1893 č. 194 ř. z. Vídeň, Linec, kromě předměstí Lustenau a Waldegg, vnitřní okres města Solnohradu, Innomostí s Viltenem, Štýrský Hradec, Celovec, Lublaň I.—IV. okres, Praha, Smíchov, Karlín, Kr. Vinohrady, Žižkov kromě Volšan, Plzeň, Liberec, Karlovy Vary, Teplice, Šanov, Marianské Lázně, Františkovy Lázně kromě osady Dolního Lomu, dále Brno, Olomouc, Lvov, Krakov) má stavitel při provádění staveb vzhledem k těm pracím, jež spadají do oboru tesařských, kamenických a studnařských mistrů, užívati živnostníků, ku příslušným pracím oprávněných, a může svrchu řečené práce toliko tehdá sám prováděti, jestliže nabyl náležité koncese pro příslušnou živnost. Co se týče prací, jež náležejí do rozsahu oprávnění některé koncesované neb řemeslné živnosti, které se užívá při stavbě (zámečníků, klempířů, truhlářů a pod.), musí stavitel užívati bez výjimky živnostníků k těmto pracím oprávněných. Též při živnosti zednické sluší rozeznávati mezi místy za vyňatá prohlášenými a místy nevyňatými, avšak v jiném ohledu, než při živnosti stavitelské; zde jde o otázku samostatného vedení stavby zedníkem. V nevyňatých místech je zednický mistr oprávněn říditi a prováděti pozemní stavby a jiné stavby příbuzné, aniž jest třeba tak činiti pod řízením mistra stavitelského. Budovy monumentální, kostely, dvorany slavnostní a jiné obtížné budovy, u nichž se vyskytují konstrukce závažné, smí mistr zednický též v místech nevyňatých prováděti toliko pod řízením stavitele.

Práce, jež spadají do oboru mistra kamenického, tesařského neb studnařského, dej mistr zednický těmito provésti; pouze nejsou-li v politickém okresu místa stavebního zastoupeny zmíněné živnosti stavební, může mistr zednický vykonávati tyto práce svým pomocným personálem. Co se týče prací některé koncesované neb řemeslné pomocné živnosti stavební (zámečníci a j.), má mistr zednický užívati živnostníků k těmto pracím oprávněných. V místech vyňatých (viz shora) má mistr zednický prováděti práce do jeho oboru spadající, jež vyžadují součinnosti rozličných živností stavebních, pod řízením stavitele, smí tudíž v místech těchto samostatně prováděti práce, do jeho oboru spadající, toliko na takových stavbách, jež nevyžadují součinnosti rozličných živností stavebních.

Mistr kamenický a mistr tesařský jsou, bez ujmy jednotného řízení, jehož je třeba, jde-li o spolupůsobení rozličných stavebních živností, oprávněni prováděti všechny práce do oboru jich spadající.

Tesařský mistr je kromě toho oprávněn stavby, které svou podstatou jsou konstrukcemi dřevěnými, říditi a prováděti. V ostatním platí ohledně užívání stavebních a jinakých živnostníků totéž, co řečeno shora při rozsahu oprávnění mistra zednického. Mistr studnařský je oprávněn říditi a prováděti všechny práce, potřebné ke zřízení studně. V místech, kde není studnařských mistrů, přísluší toto oprávnění též stavitelským, zednickým a tesařským mistrům.

II. Průkaz způsobilosti.

Dovoleno je spojení více živností stavebních v osobě jedné, pokud pro každou ze stavebních živností, která má býti spojena, bude podán průkaz způsobilosti a vymožena potřebná koncese.

Politický úřad zemský ustanoví k návrhu zemského výboru, ve kterých politických okresích a jednotlivých místech může býti vzhledem k místní potřebě udělena koncese ku provozování živnosti mistra zednického, tesařského, kamenického a studnářského v obmezenějším rozsahu oprávnění a proti pouhému průkazu podmínek § 23 odst. 1 zák. z 15. března 1883 a čtyřletého zaměstnání při dotyčné živnosti stavební. Taková koncese, kterou udílí živnostenský úřad I. stolice, vztahuje se však pouze na provádění staveb v místě obvyklých a v místech v koncesním dekretu označených, je tudíž vzhledem k menšímu průkazu způsobilosti věcně i místně obmezena. Úlevu ohledně průkazu způsobilosti dopouští též min. nař. ze dne 27. prosince 1893 č. 195 ř. z. při spojení více živností stavebních. Tam, kde nejsou úlevy připuštěny, je pravidlem, že žadatelé o koncesi pro některou živnosť stavební mají prokázati, že se vyučili té které živnosti, že se v ní prakticky vycvičili a příslušnou zkouškou s dobrým prospěchem složili. Tím se pokládá podmínka § 23 odst. 2 živn. ř. pro udělení koncese vyžadované, za splněnou.

Zákon stanoví, jak lze podati průkaz, že se žadatel vyučil živnosti a stanoví dále dobu praktického výcviku žadatelů o koncesi pro každou živnosť stavební. Průkaz, že se žadatel vyučil živnosti stavební, lze podati: odchodným vysvědčením některé přislušné školy odborné neb vyučným vysvědčením (listem za vyučenou) o řádném vyučení se živnosti. Doba praktického výcviku stanoví se pro stavitele a zednické místry na 6 roků, pro mistry kamenické neb tesařské na pět let, pro mistry studnařské na 3 roky; pro absolvované techniky je doba praktického výcviku kratší a též je ulehčen průkaz vyučení se živnosti. O zkouškách k jednotlivým

živnostem stavebním potřebných jedná cit. min. nař. ze dne 27. prosince 1893 č. 195 ř. z. Nařízení min. věcí duchovních a vyučování vydané ve shodě s min. věcí vniterných a obchodu z 27. prosince 1893 č. 196 ř. ř. z. vypočítává učeliště, s jejichž návštěvou a absolvováním jsou spojeny výhody v § 12 cit. z. z. 1893 č. 193 ř. z. stanovené (kratší doba prakse).

Z přechodných ustanovení jest nejdůležitější to, že zedníky dle 1. odst. § 23. živnostenského řádu ze dne 20. prosince 1859 č. 227 ř. z. koncesované pokládati jest za rovné mistrům zednickým dle zák. z r. 1893. Těm pak z nich, kteří v čas vyhlášení nového zákona měli stanoviště své živnosti v některém místě, jež je prohlášeno za vyňaté, přísluší v místě tom právo společně s mistry kamenickými, tesařskými a studnařskými samostatně prováděti stavby pozemní a stavby příbuzné, předpokládajíc, že jim nebyl v koncesním dekretu propůjčen menší rozsah oprávnění.

Živnosti svobodné.

Živnosti svobodné jsou ony, k nimž nevyhledává se zvláštního průkazu způsobilosti (jako u živností řemeslných), ani udělení se strany úřadu živnostenského (jako u živností koncessovaných); stanoví se tedy pojem živností svobodných v řádu živnostenském jen po stránce negativní. V pojem živností svobodných spadají živnosti obchodní v užším smyslu a živnosti tovární. Známkou charakteristickou pro živnosti svobodné jest, že se k nastoupení takovéto živnosti vyhledává jen ohlášení u úřadu živnostenského; jakmile jsou tu všeobecné podmínky ku výkonu nějaké živnosti (§§ 2—10 řádu živn.), musí úřad živnostenský straně žádající vydati list živnostenský (§ 13 živn. ř.); jen v té případnosti smí býti odepřeno vyhotovení listu živnostenského, jsou-li k tomu osobní důvody vyloučení (§§ 5 a 6 živn. ř.), při cizozemci nebyl-li podán důkaz o reciprocitě státní, konečně pokud jde o stanoviště v okresu pohraničném, jestli vyhověno nebylo při živnostech s předměty kontrole podrobenými podmínkám předepsaným zákony finančními.

K ohlášení živnosti svobodné se jen vyhledává, aby podnikatel oprávněn byl své jmění samostatně spravovati. Na účet oněch osob, jimž svěřena není svobodná správa vlastního jejich jmění, živnost provozovati může zástupce nebo pachtýř jejich, avšak jen s přivolením jejich zákonného zástupce a příslušného soudu. Způsobilými nastoupiti živnost svobodnou jsou i právnické osoby, ženy, příslušníci cizích států (ač šetřeno-li reciprocity); k provozování živnosti v určitém místě není potřebí příslušnosti do obce (§ 7 živn. ř.). Rovněž možno současně provozovati živností několik (§ 9 živn. ř.).

V ohlášení svobodné živnosti udáno budiž jméno, stáří, bydliště a státní příslušnost podnikatele, zvolené zaměstnání a stanoviště vykonávání jeho; udání tato nezbytna jsou i pokud jde o osobu zástupce nebo pachtýře (§ 12 živn. ř.). Při jednotlivých živnostech, jmenovitě při živnostech továrně provozovaných, potřebí jest před započetím výkonu živnosti schválení provozovárny (viz čl. Provozovárny živnostenské); avšak toto schválení netýká se, jako při živnostech koncesovaných, subjektivní způsobilosti k nastoupení živnosti, nýbrž jedině odnáší se k vyšetření provozovárny (dílny) a způsobu provozování. Odepře-li tedy živnostenský úřad schválení toto, ačkoli jsou splněny všeobecné náležitosti řádem živnostenským vytčené, nemůže to býti namířeno nikdy proti osobě podnikatelově (jako tomu jest při živnostech řemeslných anebo koncesovaných), nýbrž dotýká